

-Saksen er min pensel

Med stor tålmodighet, dyp konsentrasjon og en liten brodersaks klipper hun alt fra store kunstverk til mindre motiver. Karen Bit Vejle er en mester i psaligrafi.

TEKST: BERITH EVA LAMØY FOTO: MARIANNE OTTERDAHL JENSEN

Året var 1972. Det sto en kunstner på Tivoli i København. Han klippet de vakreste kunstverk med saks og papir. Karen Bit Vejle var 16 år og ble fascinert av mannen som laget motiver hun aldri hadde sett maken til. Dermed dro hun hjem og fant frem saks og papir. Siden har hun vært hektet på papirklippekunst, eller psaligrafi, som betyr å tegne eller male med saks.

Hemmelig hobby

Norsk Ukeblad besøker kunstneren som har sine røtter i Danmark, men som har holdt til i Trondheim siden 1985. Rundt om i stuen henger bilder som Karen tålmodig har skapt med brodersaksen sin. Noen av dem er ideer til prosjekter som hun har på gang, andre er ferdige bilder. Flere av dem har vært utstilt rundt om i landet.

– Å klippe i papir var en hobby jeg holdt for meg selv i 35 år. Jeg elsket å klippe små historier som jeg hadde i hodet, forteller Karen, som i mange år jobbet som journalist i NRK.

Hun mener det å klippe i papir ikke er like vanlig i Norge som i hennes fødeland. – De fleste nordmenn har klippet snøkrystaller av papir som barn, men i Danmark har vi også en tradisjon der vi klipper «gækkebrev» til påske.

Et gækkebrev er et lite papirklipp med et vers i. Man forærer brevet til en man holder kjær. Hvis mottageren greier å gjette hvem avsende-

ren er, får man et tilbake, forklarer Karen.

Ble oppdaget av kollega

Hun tok klippekunsten til et helt nytt nivå, og skapte etter hvert svært avanserte kunstverk. Lenge forble bildene hun laget en hobby og en hemmelighet. I mange år satt hun på stuegulvet hjemme på Byåsen og klippet gnistrende hvite bilder i papir. Men hun viste dem aldri til noen. Da klippene etter hvert utviklet seg til større formater, var det mest praktisk å oppbevare de skjøre papirene under gulvteppet i stuen. Der lå det lenge store papirark lagret, helt til hun en dag fikk uventet besøk av en kollega da hun satt og klippet. Da måtte Karen frem med det ene bildet etter det andre.

– Kollegaen ble så begeistret at hun overtalte meg til å vise dem frem, forteller Karen, som i dag er glad for det uventede besøket.

Det resulterte nemlig i hennes debututstilling ved Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum i Trondheim i 2008. Mottagelsen var overveldende, og folk elsket kunstverkene hennes.

Tålmodighetens kunst

Men det er ikke bare å klippe i vei, forteller klippekunstneren. Psaligrafi krever dyp konsentrasjon og tålmodighet.

Karen tenker nøye gjennom hva hun skal lage før hun setter saksen i papiret. Papiret brettes opptil flere ganger, hun ser motivet for seg i hodet og går rett på med en helt vanlig

▲ RØROSTWEED: Karen viser fram et stykke vevet stoff fra Rørosthweed, hvor hennes papirklipp er brukt som mønster.

brodersaks. Den minste feil får konsekvenser for det ferdige resultatet.

– Det er en langsomhetens og tålmodighetens kunst, forklarer hun.

For tiden jobber Karen blant annet med sin samling som hun kaller Ballerina Bulldog. Det er tolv papirfigurer som alle uttrykker ulike egenskaper.

– Jeg fikk ideen da min datter skulle flytte hjemmefra. Jeg tenkte at hun kunne trenge noen gode verktøy med seg på livets vei. Ballerina-klippene kan man henge til pynt i stuen for å forsterke det man trenger og ønsker seg mest av alt i livet.

Vil man for eksempel nå et nytt mål, trenger man ballerinaen med revolversymbolet. Hun hjelper deg å sikte. Om du trenger å forandre deg, er balleri-

Karen Bit Vejle har hatt flere utstillinger siden hun debutert på Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum i Trondheim.

«Med saksen som pensel» er i 2009 og 2010 vist på en rekke museer i Norden, og i 2011 på Maihaugen på Lillehammer.

Karen Vejle har hatt oppdrag for vinterfestspillene på Røros og for Britannia Hotel i Trondheim, motehuset Hermès i Danmark og museer i USA.

Du kan lese mer om utstillingene og arbeidet til Karen Bit Vejle på www.papercutart.no

Møte med mennesker

Psaligrafi:

Psaligrafi er kunsten å klippe i papir. Arbeidet utføres med en liten, skarp saks, og papiret brettes ofte én eller flere ganger før klippingen. Det ferdige bildet i papirklipp monteres oftest mellom to glassplater. Større arbeider kan bestå av flere ark.

Karen Bit Vejle er en kjent norsk utøver i denne kunstarten. Hun er bl.a. inspirert av H.C. Andersens arbeider i denne type bildekunst.

Helt siden papiret ble oppfunnet i Kina for mer enn 2000 år siden, har den kunstneriske siden ved materialet vært viktig. Faktisk ble papiret benyttet til å dekorere med lenge før det ble brukt til å skrive på.

Fortsatt er papirklippet høyt verdsett som folkekunst i Kina. Ved spesielle høytider dekorerer dører og vinduer med fargerike og spektakulære klipp.

Kilde: Wikipedia og www.papercutart.no

HEKTET PÅ SAKS:

Karen Bit Vejle oppdaget papirklippekunsten da hun var 16 år. I 35 år holdt hun hobbyen for seg selv, men da en kollega oppdaget de vakre klippene hennes, ble bildene snart utstilt.

▲ TIDKREVENDE: Arbeidet krever stor konsentrasjon. Klipper hun feil, kan det ikke rettes opp.

▲ TRE MOTIVER FRA BALLERINASERIEN: Hengelåsen står for samhald og evig troskap, slagdrillen skal inspirere deg til å bryte gjennom og tryllestaven hjelper deg til å skape magi i ditt eget liv.

